

Δικαίωμα και Ευθύνη
για το Περιβάλλον

LIFE NATURA
THEMIS

Εκλαϊκευμένη Αναφορά Έργου LIFE14 GIE/GR/000026 - LIFE Natura Themis

«Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση
δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής
και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης
για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας
σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη»

Layman's Report LIFE14 GIE/GR/000026 - LIFE Natura Themis Project

“Promoting awareness of wildlife
crime prosecution and liability
for biodiversity damage
in NATURA 2000 areas in Crete”

Διάρκεια Έργου / Project's Duration
Οκτώβριος 2015 – Ιούνιος 2021
October 2015 – June 2021

Right and Liability
for the **Environment**

Συγγραφείς / Authors: Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου / Stavroula Christodoulou, Μιχάλης Προμπονάς / Michalis Probonas, Πόπη Μπαξεβάνη / Pori Baxevani

Συντονισμός Έκδοσης / Publication's Coordination: Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου / Stavroula Christodoulou

Επιμέλεια Χαρτών / Maps' Editing: Ελισάβετ Γεωργοπούλου / Elisavet Georgorouli

Φωτογραφίες / Photos: Αρχείο ΜΦΙΚ / NHMC Archive, EarthView, Ελληνική Εταιρεία Καινοτόμου Επικοινωνίας / EarthView, Greek Association of Innovative Communication

Γραφιστική Επιμέλεια / Graphic Design: Ιωάννης Χαρκούτσης / Ioannis Charkoutsis

Εκτύπωση / Printing: ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ Α.Ε. / ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ S.A.

Έκδοση / Copyright ©: Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης / University of Crete - Natural History Museum of Crete

Περιεχόμενα

Contents

	Συνοπτική Παρουσίαση Έργου	5
1	Σκοπός & Στόχοι	6
1.1	Το Πρόβλημα	6
1.2	Το Έργο	7
2	Υλοποίηση του Έργου	10
	Δράσεις του Έργου	10
2.1	Προπαρασκευαστικές Δράσεις	10
2.2	Δημιουργία Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου	12
2.3	Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές	14
2.4	Δράσεις Ενημέρωσης - Ευαισθητοποίησης	16
2.5	Εκπαιδευτικά Σεμινάρια	18
2.6	Έντυπο Ενημερωτικό Υλικό	19
2.7	Συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	20
3	Αξιολόγηση Έργου	22
4	Επικοινωνία – Διάδοση Έργου και Αποτελεσμάτων	26
5	Οφέλη και Μέλλον	28

	Project Summary	5
1	Aim & Objectives	6
1.1	The Problem	6
1.2	The Project	7
2	Implementation of the Project	10
	Project Actions	10
2.1	Preparatory Actions	10
2.2	Setting up Environmental Law Observatories	12
2.3	Smart Devices Application	14
2.4	Information and Awareness Raising Actions	16
2.5	Training Seminars	18
2.6	Printed Information Material	19
2.7	Cooperation with the Mass Media	20
3	Project Evaluation	22
4	Communication – Project Dissemination and Results	26
5	Benefits and Outlook	28

Συνοπτική Παρουσίαση Έργου

Project Summary

Το έργο με τίτλο «Πρωώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» [LIFE14 GIE/GR/000026 – LIFE Natura Themis] ήταν ένα πρόγραμμα LIFE διάρκειας 69 μηνών (5 έτη και 9 μήνες), που αφορούσε στην ανάδειξη της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη και στην ευαισθητοποίηση για την άσκηση ποινικών διώξεων για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη.

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων (εταίρων) του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Συντονιστής Δικαιούχος: Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΠΚ-ΜΦΙΚ)

Συνδικαιούχοι: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας – Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΥΠΕΝ – ΣΥΓΑΠΕΖ), Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ), Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων (ΔΣΧ), Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου (ΔΣΗ)

Διάρκεια έργου: 01/10/2015 - 30/06/2021

Προϋπολογισμός έργου: 1.580.117 €

Επιλέξιμες δαπάνες έργου: 1.559.637 €

Συγχρηματοδότηση Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

935.782 € (60,00% επιλέξιμων δαπανών)

Ιδία συμμετοχή εταίρων: 451.335 €

Συγχρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο: 193.000 €

Στοιχεία Επικοινωνίας: Δρ. Μιχάλης Προμπονάς

Διεύθυνση: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κτίρια Λεωφόρου Κνωσού, Γραφείο Γ213, Ηράκλειο Κρήτης, Τ.Κ. 71409

Τηλ.: 2810 393265

E-mail: mprobonas@nhmc.uoc.gr

Ιστοσελίδα: <http://www.lifethemis.eu/>

The project entitled «Promoting awareness of wildlife crime prosecution and liability for biodiversity damage in NATURA 2000 areas in Crete» [LIFE14 GIE/GR/000026 - LIFE Natura Themis] was implemented during the period 2015-2021 (5 years and 9 months).

The aim of LIFE Natura Themis project was to promote the Environmental Liability Directive and to raise awareness for the prosecution of crimes against wildlife in the areas of the NATURA 2000 Network in Crete.

The project was co-financed by the European Commission. Part of the Beneficiaries' own participation was also co-financed by the Green Fund.

Coordinating Beneficiary: University of Crete - Natural History Museum of Crete

Associated Beneficiaries: Ministry of Environment and Energy - Coordination Office for the Implementation of Environmental Liability (MoEE - COIEL), Hellenic Society for the Protection of Nature (HSPN), Chania Bar Association (CBA), Heraklion Bar Association (HBA)

Project duration: 01/10/2015 - 30/06/2021

Project budget: 1,580,117 €

Project eligible costs: 1,559,637 €

EC Contribution: 935,782 € (60.00% of the eligible costs)

Beneficiaries' contribution: 451,335 €

The project is also co-financed by the Green Fund with the amount of 193,000 €

Contact Details: Dr. Michalis Probonas

Address: University of Crete, Knossos Avenue Premises, Office C213, Heraklion, Crete, Greece Post Code 71409

Tel.: +30 2810 393265

E-mail: mprobonas@nhmc.uoc.gr

Website: <http://www.lifethemis.eu/>

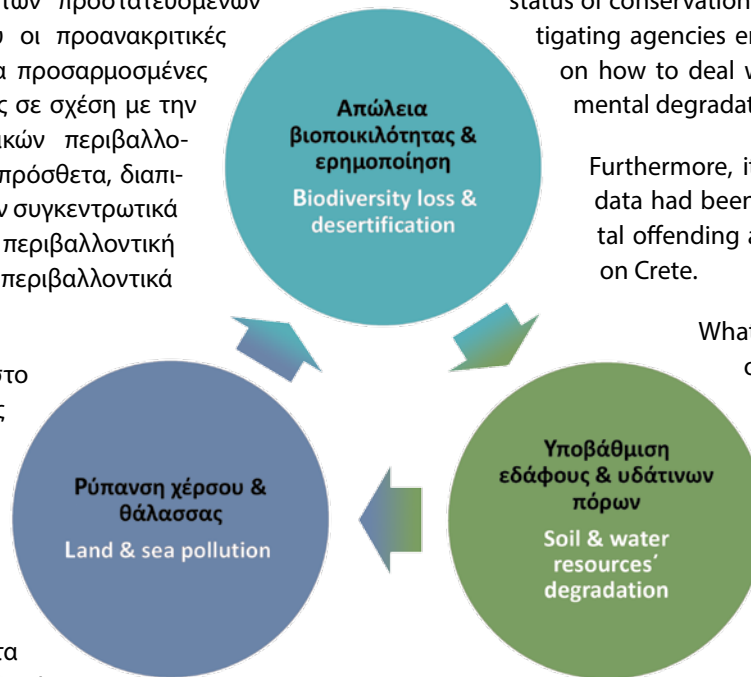
Σκοπός & Στόχοι

Aim & Objectives

1.1 Το Πρόβλημα

Η ανάγκη υλοποίησης του έργου LIFE Natura Themis προέκυψε έπειτα από τη διαπίστωση ότι αφενός οι εισαγγελικές και δικαστικές αρχές δεν είναι εξοικειωμένες με το καθεστώς προστασίας των προστατευόμενων περιοχών και αφετέρου οι προανακριτικές αρχές δεν είναι απόλυτα προσαρμοσμένες με τις αρμοδιότητές τους σε σχέση με την αντιμετώπιση περιστατικών περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Επιπρόσθετα, διαπιστώσαμε ότι δεν υπήρχαν συγκεντρωτικά δεδομένα σχετικά με την περιβαλλοντική παραβατικότητα και τα περιβαλλοντικά εγκλήματα στην Κρήτη.

Όσα απεικονίζονται στο σχήμα, αποτελούν μέρος ενός μακροσκελούς καταλόγου που σχετίζεται με εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος και της άγριας ζωής. Πράξεις ή παραβάσεις ή θέματα που πολλές φορές τα εκλαμβάνουμε ως κανονικότητα ή/και ως καθημερινότητα.

1.1 The Problem

The need to implement the LIFE Natura Themis project arose from the realisation that neither the prosecuting nor the judicial authorities were familiar with the protection status of conservation areas, nor were the investigating agencies entirely used to their remit on how to deal with instances of environmental degradation.

Furthermore, it was established that no data had been collated on environmental offending and environmental crimes on Crete.

What Figure 1 shows is part of a lengthy catalogue of crimes against the environment and wildlife: actions, infringements or issues we often regard as normal or part and parcel of everyday life.

1.2 Το Έργο

Αντικείμενο του έργου «Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση της ποινικής δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αντιμετώπιση ζημιών έναντι της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» είναι η χαρτογράφηση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην Περιφέρεια Κρήτης, με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000. Το έργο απευθύνεται κυρίως σε Δικαστές, Εισαγγελείς, Δικηγόρους, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, δημόσιες αρχές και τα στελέχη τους ή τους υπαλλήλους αυτών με προανακριτικές αρμοδιότητες ή μη, σε επιστήμονες εξειδικευμένους στον τομέα του περιβάλλοντος και σε άλλες κοινωνικές ομάδες.

1.2 The Project

“Promoting awareness of wildlife crime prosecution and liability for biodiversity damage in NATURA 2000 areas in Crete” is a project aimed at mapping environmental offending in Crete Region, with emphasis on the NATURA 2000 Network conservation areas. The project is mainly aimed at Judges, Prosecutors, Lawyers, non Government Organisations (NGOs), public agencies and their executives or employees with or without an investigative remit, specialist environmental scientists and other groups in society.

Ο ενεργός πολίτης & η περιβαλλοντική ευθύνη

«Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του καθενός...»

Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 24 παρ. 1

«**Περιβαλλοντική Ευθύνη**» νοείται το σύστημα διατάξεων που ρυθμίζουν την υποχρέωση και τη διαδικασία πρόληψης και αποκατάστασης της ζημίας, την οποία απειλείται να υποστεί ή έχει ήδη υποστεί κάποιο περιβαλλοντικό αγαθό, θεωρούμενο είτε ως μεμονωμένο στοιχείο της φύσης, είτε ως σύνολο φυσικών στοιχείων που βρίσκονται μεταξύ τους σε αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση.

Active citizen & environmental liability

“Environmental protection is State’s responsibility and every citizen’s right...”

Constitution of Greece, Article 24, par. 1

“**Environmental Liability**” refers to the system of provisions governing the obligation to prevent and remedy imminent or actual damage, and the process of doing so to any environmental good, regarded either as a natural feature in isolation or as a set of interdependent, interacting natural elements.

Το έργο αποσκοπεί στα ακόλουθα:

- Συνειδητοποίηση από μέρους των φορέων αλλά και των πολιτών ότι το περιβαλλοντικό έγκλημα είναι ένα ξεχωριστό πεδίο ποινικού δικαίου και ότι υπάρχει ατομική ευθύνη για την πρόληψη και αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον.
- Τεκμηρίωση ενώπιον των εμπλεκόμενων φορέων ότι η ορθή εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου προάγει την τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή, καθώς εξασφαλίζει την ορθή χρήση των περιβαλλοντικών πόρων.
- Ενημέρωση των κατοίκων των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 για την παράνομη δραστηριότητα στις περιοχές τους, που προσβάλλει την τοπική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την οικονομική τους πρόοδο.
- Ενίσχυση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη, για την αποκατάσταση των ζημιών στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000.
- Καλλιέργεια δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε ομάδες άμεσα εμπλεκόμενες με το έργο προκειμένου, αναλόγως του ρόλου και των δικαιοδοσιών τους, να ενσωματώσουν θέματα προστασίας της βιοποικιλότητας και αποφυγής της περιβαλλοντικής ζημιάς, να προλαμβάνουν και να διώκουν αποτελεσματικά το περιβαλλοντικό έγκλημα, και να προβαίνουν στην κατά το δυνατόν καλύτερη αποκατάσταση της ζημιάς στο περιβάλλον.
- Επιδίωξη της αλλαγής στάσης των υπαλλήλων των αρμόδιων αρχών και των πολιτών αναφορικά με τη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος και την εφαρμογή μέτρων αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημιάς.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου που θα παρακολουθούν, θα περιγράφουν και θα αναλύουν το περιβαλλοντικό έγκλημα στην περιοχή ευθύνης τους, δρώντας βοηθητικά στο έργο των τοπικών υπηρεσιών.
- Ύπαρξη έντονης και συνεχούς πίεσης και απαίτησης από τους φορείς, για περαιτέρω περιχαράκωση και ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

The project aims to achieve the following:

- Raise awareness among agencies as well as citizens that environmental crime is a distinct field of criminal law and that there is personal liability to prevent and remedy damage to the environment.
- Prove to the agencies involved that the proper implementation of environmental law promotes local development and social cohesion, as it guarantees the proper use of environmental resources.
- Inform those living in NATURA 2000 Network areas of illegal activity in their areas that harms local development, social cohesion and their economic betterment.
- Bolster the implementation of environmental legislation as regards environmental liability, to remedy damage in NATURA 2000 Network areas.
- Cultivate skills and abilities in groups involved in the project, so that depending on their role and jurisdictions they can assimilate biodiversity conservation and environmental damage issues, prevent environmental crime and effectively prosecute it, and remedy damage to the environment as best possible.
- Aim to change the attitude of citizens and employees in the relevant agencies as regards prosecuting environmental crime and implementing environmental damage restoration measures.
- Create Environmental Law Observatories to monitor, describe and analyse environmental crime in the area they are responsible for, acting to assist the work of authorities locally.
- Exert intense, continuous pressure, demanding that agencies further foster and strengthen environmental legislation.

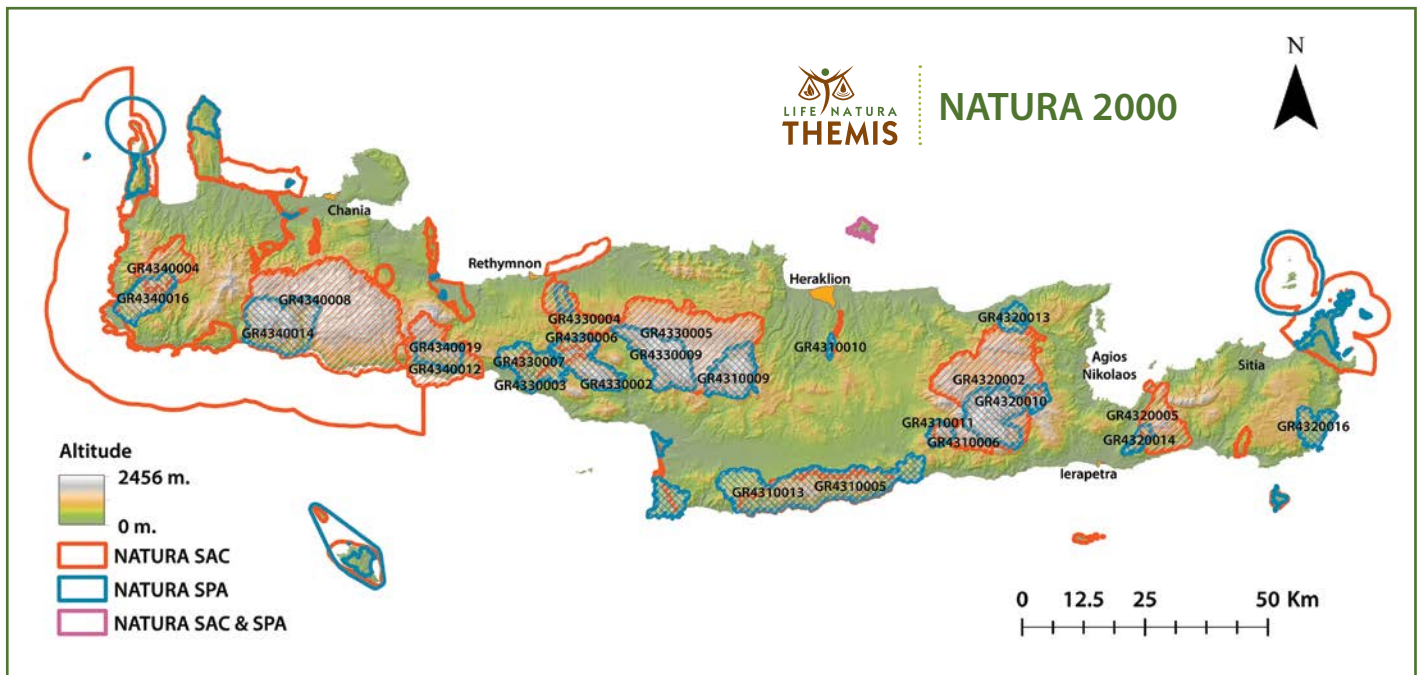
Γιατί ειδικά το «Δίκτυο NATURA 2000»;

Το Δίκτυο NATURA 2000 είναι ο βασικός πυλώνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Είναι ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών – το μεγαλύτερο στον κόσμο – που προστατεύει τα πλέον απειλούμενα είδη και τους οικοτόπους της Ευρώπης.

NATURA 2000 Network – why in particular?

The NATURA 2000 Network is the European Union's (E.U.) key pillar for natural environment protection and biodiversity conservation. It is the world's largest network of protected areas, conserving the species and habitats under most threat in Europe.

Χάρτης/Map 1: Οι περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη/Areas of the NATURA 2000 Network in Crete

Η διαμόρφωση και λειτουργία του Δικτύου NATURA 2000 βασίζεται στις δύο Οδηγίες της Ε.Ε. για τη φύση:

- A. Οδηγία για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ), και
- B. Οδηγία για τα Πτηνά (2009/147/ΕΚ, πρώην 79/409/ΕΟΚ).

Τα κράτη-μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υφίσταται υποβάθμιση οικοτόπων ή όχληση ειδών σε αυτές τις περιοχές, να θεσπίζουν μέτρα προστασίας και διαχείρισης, και να παρακολουθούν την κατάσταση των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων.

Στην Ελλάδα, το Δίκτυο NATURA 2000 αποτελείται από 446 περιοχές, οι οποίες καλύπτουν περίπου το 28% της χερσαίας και το 20% της θαλάσσιας έκτασης της χώρας. Στην Κρήτη, έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000 συνολικά 54 περιοχές, με το ποσοστό κάλυψης να ξεπερνάει το 30% της έκτασης του νησιού (Χάρτης 1).

The NATURA 2000 Network was formed and operates on the basis of the two EU nature directives:

- A. The Habitats Directive (92/43/EEC), and
- B. The Birds Directive (2009/147/EC, formerly 79/409/EEC).

Member states must ensure that no habitat degradation or species disturbance occurs in these areas, establish conservation and management measures, and monitor the state of protected species and habitats.

In Greece, the NATURA 2000 Network consists of 446 areas, covering roughly 28% of the country's land and 20% of its sea area. In Crete, a total of 54 areas have been incorporated into the NATURA 2000 Network, at a coverage rate of over 30% of the island's area (Map 1).

2

Υλοποίηση του Έργου

Implementation of the Project

Δράσεις του Έργου

Το έργο περιλάμβανε διαφορετικές δράσεις, που οργανώθηκαν σε πέντε (5) βασικές κατηγορίες (Διάγραμμα 2):

Διάγραμμα/Figure 2: Οι 5 κύριες κατηγορίες δράσεων του έργου LIFE Natura Themis/ The 5 main categories of actions of the LIFE Natura Themis project

2.1 Προπαρασκευαστικές Δράσεις

Οι Προπαρασκευαστικές Δράσεις είχαν ως στόχο την κατάλληλη προετοιμασία υλοποίησης του έργου και περιλάμβαναν:

- Συλλογή στοιχείων & ανασκόπηση της υφιστάμενης κατάστασης.
- Χάραξη στρατηγικής επικοινωνίας.

Για τη συλλογή στοιχείων και την ανασκόπηση της υφιστάμενης κατάστασης διενεργήθηκε έρευνα στα αρχεία των τοπικών δικαστικών αρχών, των Σωμάτων Ασφαλείας, καθώς και υπηρεσιών της Περιφέρειας Κρήτης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, προκειμένου να εντοπιστούν περιπτώσεις περιβαλλοντικών παραβάσεων για τις οποίες ασκήθηκαν δίωξεις κατά την περίοδο 2010-2015.

Project Actions

The project included different activities organised into five (5) basic categories (Figure 2):

2.1 Preparatory Actions

The aim of the preparatory activities was to prepare project implementation appropriately, to include:

- Data collection and an overview of the current situation.
- Designing a communication strategy.

For data collection and the overview of the current situation, research was carried out in the archives of the local judicial authorities, the Law Enforcement Agencies and services operated by Crete Region and the Decentralised Administration of Crete, to locate instances of environmental infringements prosecuted between 2010 and 2015.

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και κατέγραψε την υφιστάμενη κατάσταση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην Κρήτη.

Για τη χάραξη της στρατηγικής επικοινωνίας λήφθηκαν υπόψη παλαιότερες έρευνες σχετικά με τις γνώσεις/αντιλήψεις και απόψεις των κοινωνικών εταίρων και ομάδων στόχου του έργου για το Δίκτυο NATURA 2000 και το καθεστώς προστασίας του, καθώς και η προηγούμενη εμπειρία όλων των εταίρων από αντίστοιχες εκστρατείες ενημέρωσης. Παράλληλα αξιολογήθηκε η αποτελεσματικότητα των υπάρχοντων εργαλείων επικοινωνίας και σχεδιάστηκε η εκστρατεία ενημέρωσης λαμβάνοντας υπόψη και τα δεδομένα που προέκυψαν από την ανασκόπηση της περιβαλλοντικής εγκληματικότητας στην Κρήτη, όπως αυτά αναδείχθηκαν από την προαναφερόμενη προπαρασκευαστική δράση.

Βασισμένες στα αποτελέσματα αυτής της προετοιμασίας υλοποιήθηκαν οι κύριες δράσεις του έργου που αναφέρονται στη συνέχεια.

This was the first time such research had ever been carried out in Greece, recording the current situation on environmental offending in Crete.

In designing a communication strategy, earlier research on the knowledge and perceptions of the project's social partners and target groups on the NATURA 2000 Network and its protection status was taken into consideration, in addition to previous experience gained by all the partners from similar information campaigns. At the same time, the effectiveness of existing communication tools was evaluated and the information campaign was planned bearing in mind the data that emerged from the review of environmental crime on Crete, as highlighted by the aforementioned preparatory activity.

Based on the results of this preparation, the main project activities referred to below were implemented.

2.2 Δημιουργία Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου

- Δημιουργήθηκαν δύο Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου (ΠΠΔ): ΠΠΔ Ανατολικής Κρήτης (καλύπτει τις Περιφερειακές Ενότητες Ηρακλείου & Λασιθίου) και ΠΠΔ Δυτικής Κρήτης (καλύπτει τις Περιφερειακές Ενότητες Χανίων & Ρεθύμνου).
- Δημιουργήθηκε μια ενιαία βάση δεδομένων περιβαλλοντικών εγκλημάτων με στοιχεία από τα Δικαστήρια όλων των βαθμίδων της Κρήτης, τα Αστυνομικά Τμήματα, το Λιμενικό Σώμα και το Πυροσβεστικό Σώμα, καθώς και τις υπηρεσίες της Διοίκησης με προανακριτικές αρμοδιότητες.
- Απεικονίστηκαν όλα τα δεδομένα σε έναν γεωπληροφορικό χάρτη (βλέπε Εικόνα 1).
- Αποτιμήθηκε η πορεία και εξέλιξη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και της εφαρμογής της για την περίοδο 2015-2020.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι πολλοί ήταν οι παράγοντες που αναχαιτίζουν την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τα χαρακτηριστικά και τους αριθμούς του περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Κρήτη. Αυτά σχετίζονταν, ως επί το πλείστον, με τη στάση, τη γνώση και τον τεχνικό εξοπλισμό των προανακριτικών φορέων που συνεργάστηκαν με το έργο.

Πάντως, η μεγαλύτερη δυσκολία αφορούσε στην ίδια την έλλειψη καταγγελίας του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

2.2 Setting up Environmental Law Observatories

- Two Environmental Law Observatories (ELOs) were set up: the East Crete ELO (covering Heraklion and Lassithi Regional Units) and the West Crete ELO (covering Chania and Rethymnon Regional Units).
- An integrated environmental crime database was created, using data from courts at all levels on Crete, police stations, the Port Police and the Fire Service, as well as agencies with an investigative remit.
- All data were plotted on a geoinformation map (see Image 1).
- The course and evolution of environmental legislation and its implementation from 2015 to 2020 were evaluated.

It should be noted that there were several factors hindering us from arriving at sound conclusions as to the characteristics and number of environmental crime on Crete. In the main, these difficulties related to the attitude, knowledge and technical equipment of the investigative agencies collaborating with the project.

At all events, the greatest difficulty lay in the lack of reporting of environmental crime.

Εικόνα/Image 1. Ο γεωπληροφορικός χάρτης του προγράμματος/The project's geoinformation map

Ενδεικτικά καταγράφονται στη συνέχεια ορισμένα από τα αποτελέσματα της έρευνας των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου στην Κρήτη.

Τα πέντε (5) συχνότερα διωκόμενα περιβαλλοντικά εγκλήματα στην Ανατολική Κρήτη, την περίοδο 2015-2019, ήταν τα ακόλουθα: Εμπρησμός (από αμέλεια και/ή δόλο), Παράνομη απόρριψη αποβλήτων (υγρών και στερεών), Μεταβολή αιγιαλού, Λαθροθηρία, Εκχέρωση δασικών εκτάσεων.

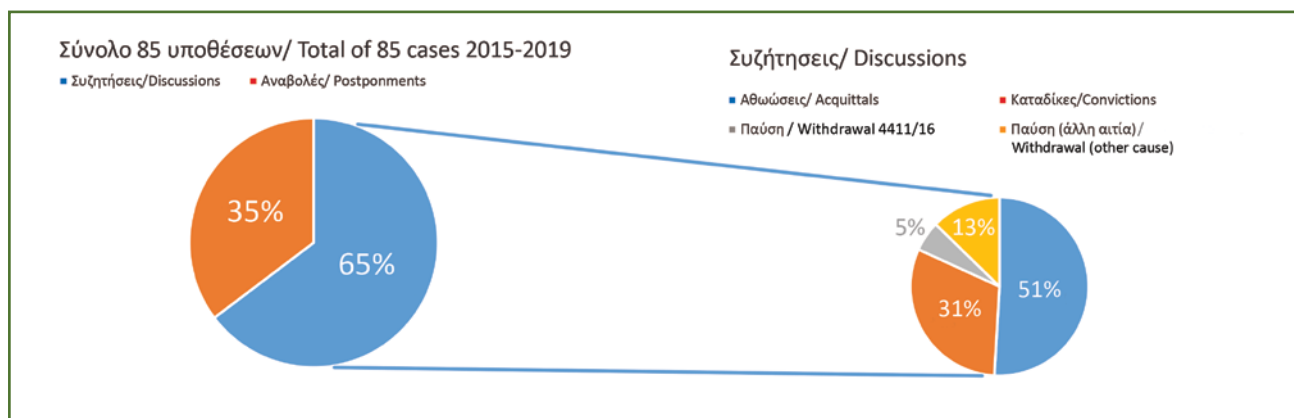
Στο ακόλουθο Γράφημα απεικονίζονται τα αποτελέσματα από την αποδελτίωση 85 υποθέσεων του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων της Ανατολικής Κρήτης που αφορούσαν περιβαλλοντικές παραβάσεις για την περίοδο 2015-2019. Από τις 85 υποθέσεις, οι 30 αναβλήθηκαν και οι 55 συζητήθηκαν. Σημειώνεται ότι στις 28 από τις 55 υποθέσεις που συζητήθηκαν, οι αποφάσεις ήταν αθωωτικές, ενώ μόνο σε 17 υποθέσεις οι δράστες οδηγήθηκαν τελικά σε καταδίκη.

For illustrative purposes, below are some of the research conclusions reached by the Environmental Law Observatories in Crete.

The following were the five most frequently prosecuted environmental crimes in East Crete from 2015 to 2019: Arson (due to negligence and/or intent), Illegal (fluid and solid) waste dumping, Shoreline alteration, Poaching, Clearing forest areas.

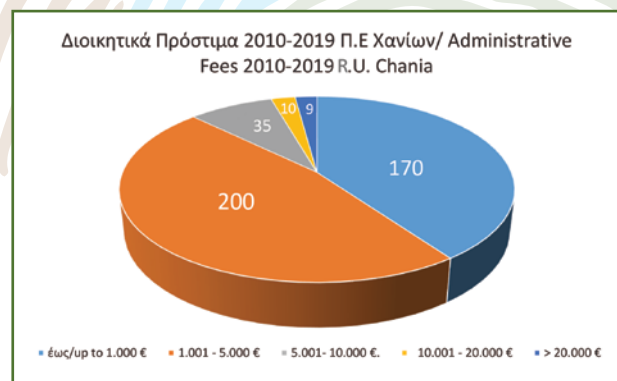
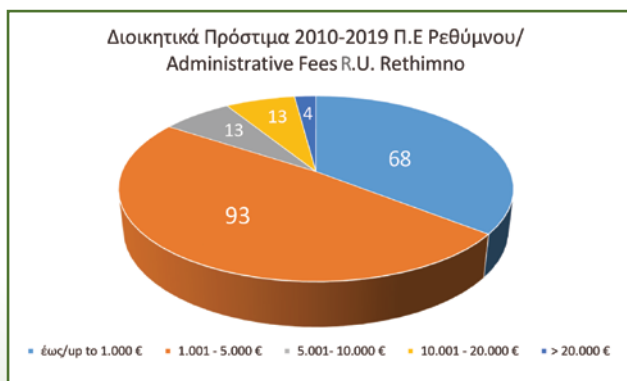
Graph below shows the results from indexing 85 cases at the East Crete Three-Member Court of Appeal, concerning environmental infringements from 2015 to 2019. Of the 85 cases, 30 were postponed and 55 were discussed.

Note that in 28 of the 55 cases discussed, the verdict was not guilty, while the perpetrators were eventually convicted in only 17.

Από το σύνολο των 615 συνολικά προστίμων που επιβλήθηκαν για περιβαλλοντικές παραβάσεις στη Δυτική Κρήτη, τα 285, δηλαδή ποσοστό 46,30%, είχαν τελεσθεί σε περιοχές NATURA 2000 ή σε περιοχές όμορες των περιοχών NATURA 2000 (ακόλουθα Γραφήματα).

Of the 615 fines imposed in all for environmental infringements in West Crete, 285 or 46.30% had been committed in NATURA 2000 areas or areas bordering on them (following Graphs).

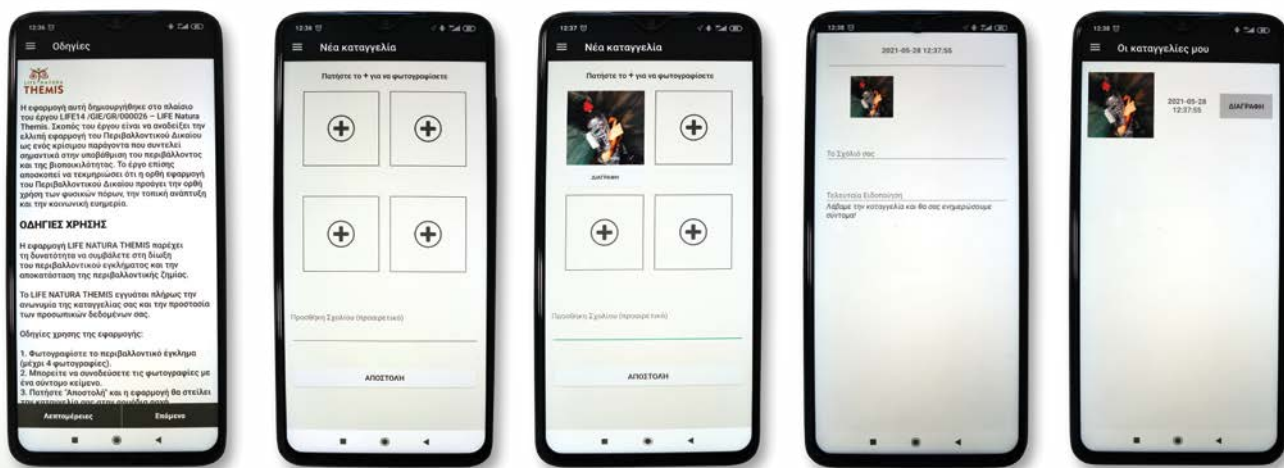
2.3 Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές

Μια ιδιαίτερως σημαντική δράση του προγράμματος ήταν η δημιουργία μιας καινοτόμου εφαρμογής για έξυπνες συσκευές (LIFE THEMIS App). Η εφαρμογή χρησιμοποιείται έως τώρα πιλοτικά μόνο για περιοχές της Κρήτης. Απώτερος σκοπός είναι η χρήση της από τις αρμόδιες υπηρεσίες για την άμεση αντιμετώπιση των εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής σε όλη τη χώρα, αφού η επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από την εφαρμογή κατά τη διάρκεια του προγράμματος την καθιστούν εξαιρετικά σημαντική στη διαχείριση της «περιβαλλοντικής παραβατικότητας» και σε άλλες περιοχές της χώρας.

2.3 Smart Devices Application

One of the project's particularly important actions was to create an innovate smart devices application (the LIFE THEMIS App). Thus far, the application is being piloted exclusively for areas in Crete.

The ultimate goal is for it to be used by competent authorities to deal immediately with wildlife crimes nationwide, given that the data processing generated from the LIFE THEMIS App during the project renders it extremely important in dealing with "environmental offending" in other areas of the country.

Η εφαρμογή για έξυπνες συσκευές (tablets, κινητά τηλέφωνα κ.ά.) λειτουργεί με τον εξής απλό τρόπο, σε 5 βήματα:

1. Εγκατάσταση της εφαρμογής σε συσκευή Android ή iOS (είτε μέσω της εκάστοτε πλατφόρμας εφαρμογών, είτε με σάρωση στα αντίστοιχα διαθέσιμα QR Codes).
2. Φωτογράφιση του θέματος (έως 4 φωτογραφίες), με ενεργοποιημένο το σύστημα γεωεντοπισμού της εκάστοτε συσκευής.
3. Δημιουργία κάποιου σχολίου ή οτιδήποτε άλλο θεωρεί απαραίτητο ο χρήστης.
4. Αποστολή μηνύματος εντελώς ανώνυμα.
5. Εάν δεν υπάρχει σύνδεση με το δίκτυο, η εφαρμογή αποθηκεύει την καταγγελία στο κινητό ή στη συσκευή και η αποστολή ολοκληρώνεται αυτόματα, μόλις υπάρξει σύνδεση στο διαδίκτυο.

The smart devices app (for tablets, mobile phones etc.) operates as follows, in five steps:

1. The app is installed on an Android or iOS device (either via the relevant app platform, or by scanning the corresponding QR codes).
2. The subject matter is photographed (up to 4 photographs), with the device's GPS sensor turned on.
3. A comment or anything else the user regards as necessary is added.
4. The message is sent entirely anonymously.
5. If there is no network connection, the app stores the report on the telephone or device and sending is completed automatically once a connection becomes available.

Στη συνέχεια, οι διαχειριστές της εφαρμογής αναλαμβάνουν δράση, εύκολα και γρήγορα, μέσω του σχετικού μηνύματος της εκάστοτε αναφοράς. Επεξεργάζονται την ορθότητά της, κωδικοποιούν την αναφορά στην αντίστοιχη κατηγορία εγκλήματος, αναζητούν τις αρμόδιες υπηρεσίες και προωθούν την καταγγελία, παρακολουθώντας παράλληλα την εξέλιξή της και ενημερώνοντας τον καταγγέλοντα για την πορεία της.

Συνολικά στα 3,5 και πλέον χρόνια λειτουργίας της Εφαρμογής (Αύγουστος 2017 – Απρίλιος 2021), ο υπεύθυνος διαχειριστής της εφαρμογής (ΕΕΠΦ) δέχθηκε περισσότερες από 250 καταγγελίες, εκ των οποίων 170 θεωρήθηκαν έγκυρες και προωθήθηκαν για διερεύνηση και έλεγχο στις κατά περίπτωση και περιοχή αρμόδιες υπηρεσίες. Σε δύο (2) περιπτώσεις εντοπίστηκε ο υπεύθυνος ή σχηματίστηκε δικογραφία, ενώ αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς επιβεβαιώθηκε από τις υπηρεσίες σε 25 περιστατικά. Η απόδοση της χρήσης της Εφαρμογής κρίθηκε ιδιαίτερα επιτυχής, τόσο από τη θετική ανταπόκριση των χρηστών, όσο και από την ενεργοποίηση των υπηρεσιών, και θεωρούμε σκόπιμο να υιοθετηθεί ως εργαλείο αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας και σε άλλες περιοχές της χώρας, ή και διεθνώς.

The application administrators then get down to work. They validate the report, enter it into the appropriate crime category, contact the competent authorities and forward the report, while also monitoring its progress and informing the reporter of its course.

In all, over the 3.5 years and more that the App has been operating (August 2017 – April 2021), the administrator responsible for the app (the Hellenic Society for the Protection of Nature [HSPN]) has received over 250 reports, 170 of which have been validated and forwarded for investigation and checking by the competent authorities in each case and area. In two (2) instances the person responsible was identified or a legal case file was prepared, while in 25 instances agencies were able to confirm that the environmental damage had been remedied. App use performance was seen as highly successful, both in terms of positive user response and as regards mobilising agencies. We believe it is worth adopting as a tool for tackling environmental offending not only in other areas of the country, but also internationally.

2.4 Δράσεις Ενημέρωσης – Ευαισθητοποίησης

Από τον Σεπτέμβριο του 2017 έως και το τέλος του έργου πραγματοποιήθηκαν συνολικά:

1. 16 Ενημερωτικές Ημερίδες για το ευρύ κοινό σε 13 Δήμους της Κρήτης και 3 στο διαδίκτυο.
2. 6 Εκπαιδευτικές Ημερίδες για προανακριτικούς υπαλλήλους στις 6 μεγαλύτερες (από άποψη πληθυσμού) πόλεις του νησιού: Σητεία, Ιεράπετρα, Άγιος Νικόλαος, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο.
3. Ένα διήμερο Εθνικό Συνέδριο στο Ηράκλειο τον Σεπτέμβριο του 2017, ένα τριήμερο Διεθνές Συνέδριο στην Αθήνα τον Νοέμβριο του 2018, ενώ το Τελικό Εθνικό Συνέδριο του έργου πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά τον Ιούνιο του 2021.

Μέσα από αυτές τις εκδηλώσεις ενημερώθηκαν, εκπαιδεύτηκαν, αντάλλαξαν εμπειρίες και γνώσεις για θέματα περιβαλλοντικής νομοθεσίας και προστασίας περισσότερα από 1.500 άτομα από διάφορους κοινωνικούς και επαγγελματικούς χώρους.

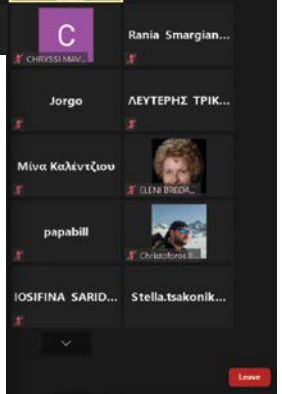
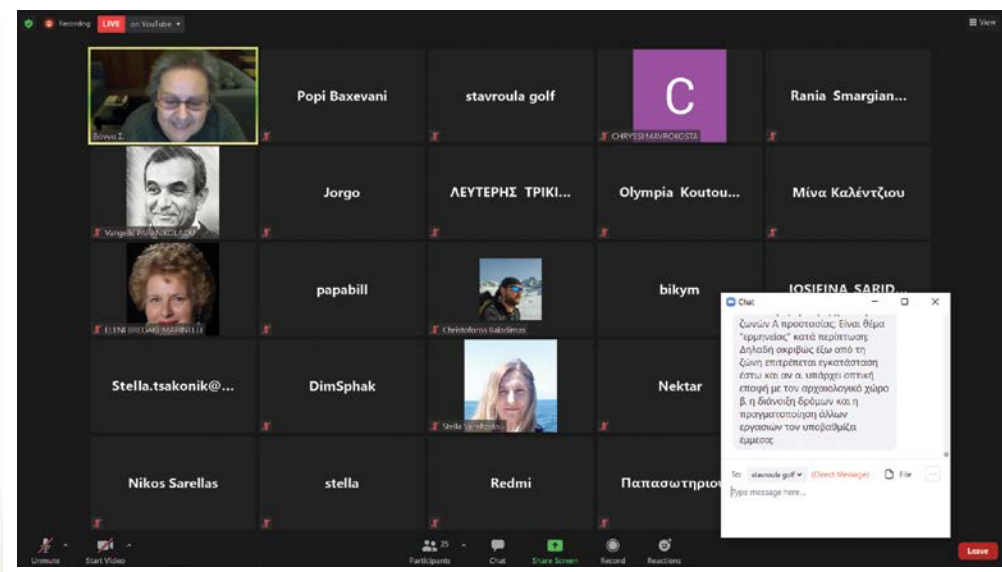
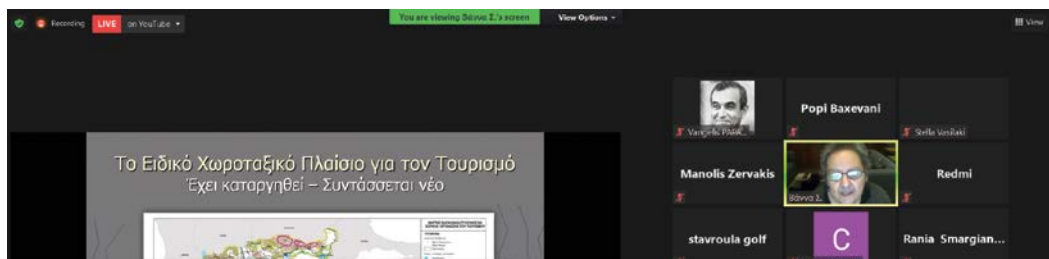
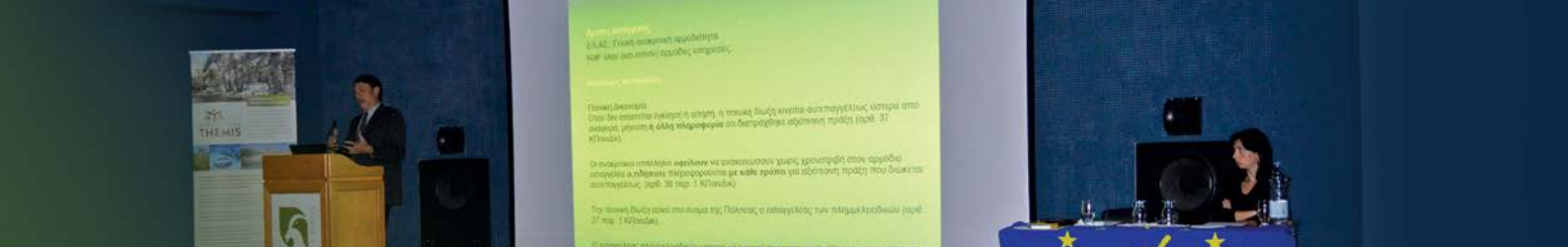
2.4 Information and Awareness Raising Actions

From September 2017 to project completion, total events held were:

1. sixteen Information Workshops for the general public, in 13 municipalities on Crete, plus 3 online;
2. six Education Workshops for investigative staff in the island's six largest towns (population-wise): Sitia, Ierapetra, Agios Nikolaos, Chania, Rethymnon and Heraklion;
3. a two-day National Conference in Heraklion in September 2017; a three-day International Conference in Athens in November 2018; the project's Closing National Conference was held online in June 2021.

Via these events, over 1,500 people from a range of social and professional domains were informed, educated and given the chance to exchange experiences and knowledge on environmental legislation and conservation issues.

2.5 Εκπαιδευτικά Σεμινάρια

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 8 Εκπαιδευτικά Σεμινάρια, στις ακόλουθες πόλεις: Αθήνα, Ηράκλειο και Χανιά. Τα Εκπαιδευτικά Σεμινάρια απευθύνονταν στους ακόλουθους κοινωνικούς εταίρους του έργου:

- Δικαστές / Εισαγγελείς,
- Δικηγόροι,
- Στελέχη Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης (ΑΔΚ),
- Μέλη και στελέχη Περιβαλλοντικών ΜΚΟ.

Το τελευταίο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο του έργου (9^ο) πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά (λόγω των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία COVID-19) και απευθυνόταν στους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος και στα στελέχη των Περιφερειακών Επιτροπών Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΠΕΑΠΖ) της χώρας.

Στόχος τους, μεταξύ άλλων, ήταν η άμεση ενημέρωση των συμμετεχόντων για την τρέχουσα νομοθεσία στον χώρο του Περιβαλλοντικού Δικαίου, τον ρόλο του έργου LIFE Natura Themis και τα αποτελέσματα των ερευνών των δύο Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου.

2.5 Training Seminars

A total of 8 Training Seminars were held in the following cities: Athens, Heraklion and Chania. The Seminars were directed at the following social partners in the project:

- Judges/Prosecutors
- Lawyers
- Decentralized Administration Authority of Crete (DAAC's employees)
- NGO's members/executives

The final (9th) Training Seminar was held online (due to COVID-19 pandemic restrictions), being directed at Environment Inspectors and executives in the country's Regional Committees for Confronting Environmental Damage (RCCED).

Among other things, the objective of the seminars was to inform participants directly of current legislation in the field of Environmental Law, the role of the LIFE Natura Themis project and the results of research by the two Environmental Law Observatories.

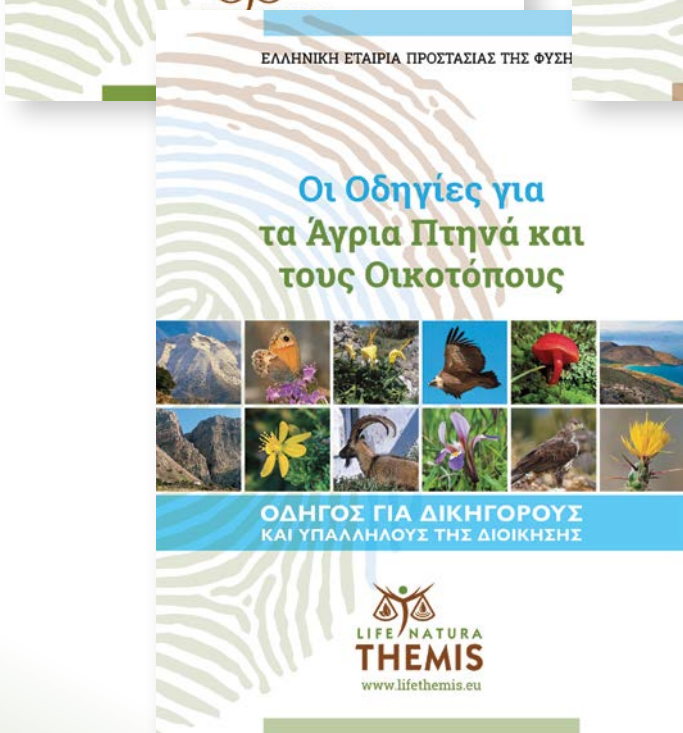

2.6 Έντυπο Ενημερωτικό Υλικό

Το έργο της ενημέρωσης υποστηρίχθηκε από την παραγωγή και διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού. Το οποίο περιλάμβανε 4 Τεχνικούς Οδηγούς με εξειδικευμένα νομικά, περιβαλλοντικά, αλλά και γενικά θέματα. Το ενημερωτικό υλικό απευθυνόταν σε δικαστές/εισαγγελείς, σε δικηγόρους και στελέχη της Διοίκησης, σε υπαλλήλους με προανακριτικά καθήκοντα και στο ευρύ κοινό.

2.6 Printed Information Material

The information strategy was supported by producing and distributing printed information material, including four Technical Guides with specialist legal and environmental issues, as well as more general ones. The information material was directed at judges and prosecutors, lawyers and administrative officials, staff with investigative duties and the general public.

2.7 Συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

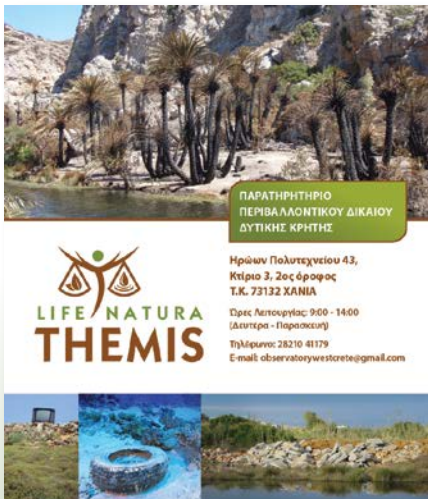
Η ενημέρωση δεν μπορούσε να μην χρησιμοποιήσει και τον τομέα των ΜΜΕ.

Εκτός από τη δημοσίευση άρθρων και νέων του προγράμματος, τα ραδιοηλεκτρονικά μηνύματα του έργου και οι συνεντεύξεις Τύπου έλαβαν χώρα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, διανομή του έντυπου ενημερωτικού υλικού του προγράμματος γινόταν σε όλες τις εκδηλώσεις.

2.7 Cooperation with the Mass Media

The information campaign could not have forgone use of the mass media.

In addition to publishing articles and news on the programme, TV and radio spots on the project and press conferences were broadcast locally and nationwide. Furthermore, printed information material was handed out at all the events.

Πρόγραμμα LIFE NATURA THEMIS «Προώθηση της ενημέρωσης για τη δίωξη εγκληματιών κατά της άγριας ζωής και ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» (LIFE14/GIE/GR/00026)

Στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE NATURA THEMIS υλοποιεί το Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης με σκοπό να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας διαθέτοντας τα εξής μοναδικά χαρακτηριστικά:

- Ανάπτυξη λειτουργία-εγγύηση αντικαταστάσιμης.
- Συστηματική καταγραφή των δικαστικών αποφάσεων των Τριών Δικαστηρίων Δυτικής Κρήτης που αφορούν περιβαλλοντικά εγκλήματα (αδικαστολόγητη λειτουργία αρχών με ευσιλόγητο δεδομένα περιπτώσεις εγκλημάτων).
- Συστηματική καταγραφή δικαστικών προτύπων που αφορούν περιβαλλοντικές παραβάσεις στη Δυτική Κρήτη.
- Χρονο-χρονική ανάλυση των συλλεγμένων πληροφοριών μέσω Πληροφορικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS) και συστηματική ανάλυση τους.
- Άμεση διάθεση των πληροφοριών στο κοινό με σκοπό τη συμβατότητα του κυρίαρχου κληρονομίου της Κρήτης στη διαχείρισή και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού.

Το έργο LIFE NATURA THEMIS συγχρηματοδοτείται με κεφάλαια (90% από τον Ευρωπαϊκό Όμιλο) LERDF με συνεισφορά της Διοίκησης, Περιφέρειας, Δήμου, Επαγγελματικής Κοινωνίας Οργανισμών, Βελγίου κ.α. για προηγούμενη χρηματοδότηση και τα άλλα στοιχεία.

Αναστήσαμε για πρώτη φορά στην ιστορία της Κρήτης τον χώρο των Δικαστηρίων.

Το Επιστημονικό Κέντρο - Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, Κρήτης, «Πολυμεταβιολογική Εξέλιξη» - Οργανισμός για την Προστασία του Περιβάλλοντος UNESCO Σημειώνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη με βάση

ΠΡΟΛΗΨΗ

«Δικαιώματα και Ευθύνη για το Περιβάλλον»

Τρίτη, 26 Φεβρουαρίου 2019, 18.00-21.00
Πολυμεταβιολογική Εξέλιξη, Αρχαιολογικό Μουσείο Σημειώνοντας

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, Κρήτης, «Πολυμεταβιολογική Εξέλιξη» - Οργανισμός για την Προστασία του Περιβάλλοντος UNESCO Σημειώνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη με βάση

ΠΡΟΛΗΨΗ

«Δικαιώματα και Ευθύνη για το Περιβάλλον»

Τετάρτη, 13 Μαρτίου 2019, 18.00-21.30
Σαλόνι, Θεματικό Κέντρο Σαπιάς

Αξιολόγηση Έργου

Project Evaluation

Πέραν του επιστημονικού ενδιαφέροντος των Συνδικαιούχων / εταίρων του έργου, το αντικείμενο του LIFE Natura Themis προσδιορίστηκε και βάσει κοινωνικών κριτηρίων, όπως οι απόψεις και αντιλήψεις των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων, αλλά και του ευρύτερου πληθυσμού του νησιού για τη σημασία του περιβάλλοντος, των προστατευόμενων περιοχών, των περιβαλλοντικών παραβάσεων και γενικότερα της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Για τον σκοπό αυτό, το έργο διενήργησε δύο (2) έρευνες αξιολόγησης του έργου και μία κοινωνικοοικονομική μελέτη.

- Οι 2 έρευνες αξιολόγησης του έργου: έγιναν τον 1^ο και τον 3^ο χρόνο του έργου.
- Η κοινωνικοοικονομική μελέτη: πραγματοποιήθηκε τον 4^ο χρόνο του έργου.

Beyond the academic interest shown by the project Co-beneficiaries / partners, the subject matter of LIFE Natura Themis was co-determined on the basis of social criteria, such as the views and perceptions held by the participating social groups and the island's wider population on the importance of the environment, protected areas, environmental infringements and environmental legislation in general.

To that end, the project carried out two (2) project evaluation surveys and one socioeconomic study.

- The 2 project evaluation surveys were carried out in the 1st and 3rd year of the project.
- The socioeconomic study was carried out in the 4th year of the project.

The two evaluation surveys were implemented using structured questionnaires common to both instances, differentiated according to target group (10 questionnaires in all, 1 per target group). In total, over 7,000 questionnaires were sent out (by post, email, face-to-face and online completion), 6,349 of which were completed (3,131 questionnaires in the first survey and 3,218 in the second).

Οι δύο έρευνες αξιολόγησης πραγματοποιήθηκαν με τη χρήση κοινών και για τις δύο έρευνες δομημένων ερωτηματολογίων διαφοροποιημένων ανά ομάδα στόχου (σύνολο 10 ερωτηματολόγια, 1 ανά ομάδα στόχου). Συνολικά, και στις δύο έρευνες, διανεμήθηκαν περισσότερα από 7.000 ερωτηματολόγια (ταχυδρομικά, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με δια ζώσης συμπλήρωση, αλλά και διαδικτυακά) και απαντήθηκαν 6.349 από αυτά (3.131 ερωτηματολόγια στην πρώτη έρευνα και 3.218 στη δεύτερη έρευνα).

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα από τη συγκριτική αξιολόγηση των δύο ερευνών, καταλήγουμε στα ακόλουθα:

- Η προϋπάρχουσα γενική άγνοια και σύγχυση γύρω από το Δίκτυο NATURA 2000 και το καθεστώς προστασίας του, βελτιώθηκε αισθητά κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου LIFE Natura Themis.
- Βελτιώθηκε αισθητά η γνώση της τοπικής κοινωνίας ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα πολιτών και υπηρεσιών σε θέματα αντιμετώπισης περιβαλλοντικών εγκλημάτων.
- Αντιστράφηκε μερικώς η αδιάφορη και απαθής στάση πολιτών και υπηρεσιών ως προς την ενεργοποίησή τους στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών παραβάσεων.
- Βελτιώθηκαν οι γνώσεις των πολιτών ως προς την πλέον κατάλληλη διαδικασία αναφορών/καταγγελιών περιβαλλοντικών παραβάσεων.
- Παραμένει μερικώς η προκατάληψη των πολιτών ως προς την επάρκεια και αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας, εθνικής και Ευρωπαϊκής, αλλά και της αποτελεσματικότητας της δίωξης περιβαλλοντικών παραβάσεων.
- Από όλες τις ομάδες στόχου εξακολουθεί να αμφισβητείται η επάρκεια των ΜΜΕ ως προς την κάλυψη υποθέσεων περιβαλλοντικών παραβάσεων.

Summing up the conclusions from comparative assessment of the two surveys, we arrived at the following:

- Previous ignorance and confusion surrounding the NATURA 2000 Network and its protection status decreased noticeably during implementation of the LIFE Natura Themis project.
- There was a noticeable improvement in local society's awareness of the obligations and rights of citizens and agencies on issues of dealing with environmental crimes.
- The indifferent, apathetic stance taken by citizens and agencies in actively dealing with environmental crimes was in part overturned.
- There was some improvement in citizens' knowledge of the most appropriate means of reporting/denouncing environmental infringements.
- To some extent, prejudice among citizens remains as to the adequacy and effectiveness of national and European legislation, as well as the effectiveness of environmental infringement prosecution.
- All target groups continue to cast doubt on how adequately the mass media cover instances of environmental infringement.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του 4ου έτους του έργου LIFE Natura Themis (2019-2020) και μία κοινωνικοοικονομική μελέτη, η οποία περιλάμβανε δύο τμήματα:

Α' Τμήμα: Έρευνα, βάσει ισχύουσας επιστημονικής μεθοδολογίας για την αποτύπωση του κοινωνικοοικονομικού κόστους 4 εκ των 10 συχνότερα διωκόμενων περιβαλλοντικών παραβάσεων στην Κρήτη, όπως αυτά καταγράφηκαν από το έργο LIFE Natura Themis.

Β' Τμήμα: Έρευνα, με τη μέθοδο συμπλήρωσης ερωτηματολογίων και διεξαγωγής προσωπικών συνεντεύξεων, για τη συνεισφορά του έργου LIFE Natura Themis στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση διοικητικών, δικαστικών και ελεγκτικών αρχών, αλλά και των ΟΤΑ, σχετικά με τις επιπτώσεις της περιβαλλοντικής υποβάθμισης στην κοινωνική και οικονομική καθημερινότητα των τοπικών κοινωνιών και την ανάγκη βελτίωσης του ελέγχου και της δίωξης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

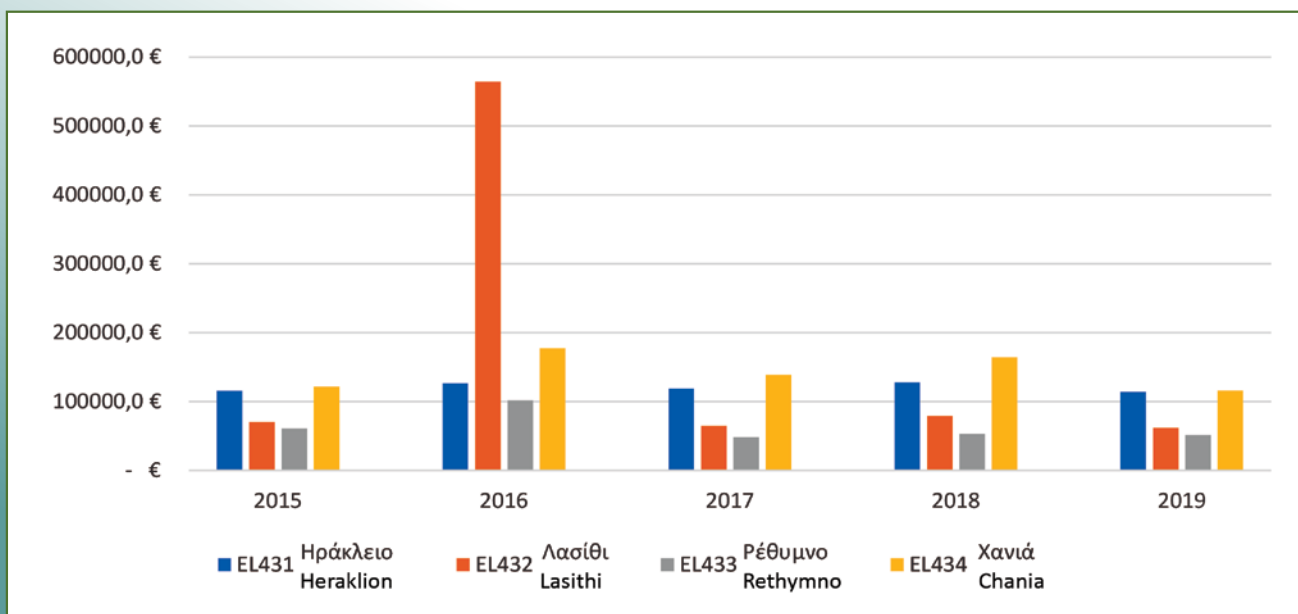
Από τα αποτελέσματα και των δύο τμημάτων της μελέτης προκύπτει μια εικόνα μείωσης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων όπως φαίνεται στο ακόλουθο Γράφημα, το οποίο αποδίδει την εκτίμηση του κόστους των 4 από τα 10 συχνότερα διωκόμενων περιβαλλοντικών εγκλημάτων (παράνομη βόσκηση, παράνομη δόμηση, δασικές πυρκαγιές, διάχυτη ρύπανση) στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019. Επίσης παρατηρείται και μια βελτίωση της κατάστασης λόγω των δράσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE Natura Themis την περίοδο 2015-2021.

In parallel with the above, a socioeconomic study was carried out in the fourth year of the LIFE Natura Themis project, including two sections:

Section I: Research based on current academic methodology to map the socioeconomic cost of four of the ten most frequently prosecuted environmental infringements on Crete, as recorded by the LIFE Natura Themis project.

Section II: Research by questionnaire completion and personal interviews into the contribution of the LIFE Natura Themis project to informing and raising awareness among administrative, judicial and monitoring authorities, as well as in local government organisations, regarding the impact of environmental degradation on the social and economic daily life of local communities and the need to improve monitoring and prosecution of environmental crimes.

The results of both sections of the study show a decrease in environmental crimes, as can be seen in the following Graph, depicting the estimated cost of four of the ten most frequently prosecuted environmental crimes (illegal grazing, illegal building, forest fires, diffuse pollution) in Crete Region from 2015 to 2019. Likewise, some improvement in the situation has been seen due to the actions carried out as part of the LIFE Natura Themis project from 2015 to 2021.

Από την κοινωνικοοικονομική μελέτη, εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

A. Οι βασικές κατηγορίες εμπλεκόμενων με το έργο ανησυχούν για την κατάσταση του περιβάλλοντος και αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι περιοχές του Δικτύου NATURA 2000.

B. Αναγνωρίζονται οι βασικές αδυναμίες των διοικητικών αρχών και η ανάγκη εξεύρεσης άλλων τρόπων αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Γ. Σε κάθε περίπτωση, αναγνωρίζεται η συμβολή του έργου LIFE Natura Themis στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας.

Σημειώνεται ότι τα συμπεράσματα της κοινωνικοοικονομικής μελέτης συμφωνούν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους με τα συμπεράσματα των δύο άλλων ερευνών αξιολόγησης που διεξήγαγε το έργο και αναφέρονται παραπάνω.

The following can be concluded from the socio-economic study:

I. The key categories involved in the project are concerned about the state of the environment and acknowledge the complexity of the challenges faced by NATURA 2000 Network areas.

II. The administrative authorities' key shortcomings are acknowledged, as is the need to find other ways of tackling environmental crimes.

III. At all events, the contribution of the LIFE Natura Themis project to tackling environmental offending has been acknowledged.

It should be noted that the conclusions of the socio-economic study largely tally with those of the other two evaluation surveys carried out by the project, as given above.

4

Επικοινωνία – Διάδοση Έργου και Αποτελεσμάτων

Communication – Project Dissemination and Results

Σε ολόκληρη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, η επικοινωνιακή πολιτική της διάδοσης των μηνυμάτων του έργου συνοψίζεται στα ακόλουθα:

- Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των Προπαρασκευαστικών Δράσεων και των δύο Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου (ΠΠΔ).
- Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης: διοργάνωση εκδηλώσεων, συναντήσεις με κοινωνικούς εταίρους και ομάδες στόχου, παρουσιάσεις προγράμματος σε συνέδρια/ημερίδες/στρογγυλά τραπέζια/συμπόσια κ.λπ.
- Εισηγήσεις των εταίρων του έργου σε Εκπαιδευτικά σεμινάρια και συνέδρια που σχετίζονται με την εφαρμογή του Περιβαλλοντικού Δικαίου.
- Διανομή των έντυπων ενημερωτικών υλικών του προγράμματος στο ευρύ κοινό, στη Διοίκηση, στους Δικηγόρους και στο Δικαστικό Σώμα, αλλά και διανομή του Τεχνικού Οδηγού για τους προανακριτικούς υπαλλήλους.
- Δικτύωση με άλλα σχετικά προγράμματα (LIFE και άλλα έργα).
- Συμμετοχή σε τοπικά φεστιβάλ και εκδηλώσεις.
- Παραγωγή και διανομή διαφημιστικού υλικού του έργου (banners, φυλλάδια κ.λπ.).
- Τοποθέτηση πινακίδων (συνολικά 5 στην Κρήτη).
- Δημιουργία και συντήρηση του διαδικτυακού ιστοτόπου του προγράμματος (<http://www.lifethemis.eu/>), δημιουργία και συντήρηση σελίδας στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Facebook (@lifethemis).
- Διανομή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων του έργου.
- Διαφημιστικές προβολές στα τοπικά ΜΜΕ.
- Δημιουργία επικοινωνιακών μηνυμάτων στους ιστότοπους των τοπικών ΜΜΕ.

Throughout the project implementation period, the communication strategy in spreading the project's messages can be summed up as follows:

- Publicising the results of the Preparatory Activities and the two Environmental Law Observatories (ELOs).
- Awareness raising activities: organising events; meetings with social partners and target groups; project presentations at conferences/information days/round tables/symposiums etc.
- Presentations by project partners at Training seminars and conferences on implementing Environmental Law.
- Distributing printed information materials from the project to the general public, administration, lawyers and the judiciary, and distributing the Technical Guide to investigative staff.
- Networking with other allied programmes (LIFE and other projects).
- Participating in local festivals and events.
- Producing and distributing material advertising the project (banners, leaflets etc.).
- Installing signs (5 in total on Crete).
- Creating and updating the project website (<http://www.lifethemis.eu/>); creating and updating a Facebook page (@lifethemis).
- Broadcasting project messages via radio and TV.
- Advertising exposure in local media.
- Creating via publicity messages on local media websites.

Πρέπει να τονίσουμε πως η αξιολόγηση, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, της αποτελεσματικότητας της στρατηγικής επικοινωνίας και της πορείας υλοποίησης των δράσεων του έργου (μέσω ερευνών αποτίμησης, παρακολούθησης ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών κ.ά.), αποτέλεσε ξεχωριστή δράση. Ο ρόλος της αξιολόγησης ήταν πολύ σημαντικός γιατί έπαιξε τον ρόλο του συνδεδεμένου κρίκου όλων των παραπάνω και ήταν και αυτή που έδινε τόσο τη γενική όσο και την ειδική εικόνα της εξέλιξης του προγράμματος.

It should be stressed that throughout the project, evaluating the effectiveness of the communication strategy and the progress of implementing project activities (via evaluation surveys and monitoring qualitative and quantitative indicators, among other things) was a distinct activity in its own right. The role of evaluation was highly significant, as it served to link together all of the above, providing both a general and a specific picture of how the project was evolving.

Μέσω των δράσεων που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου, τα οφέλη που προέκυψαν μπορούν εν συντομία να αποτιμηθούν ως εξής:

- Για πρώτη φορά στα χρονικά της χώρας, αποτυπώθηκε το μέγεθος της περιβαλλοντικής παραβατικότητας πιλοτικά στην Κρήτη κατά την περίοδο 2010-2020, με τη συλλογή και επεξεργασία περισσότερων από 1.500 περιπτώσεων που καταγράφηκαν επισήμως στα αρχεία των δικαστηρίων, υπηρεσιών, ελεγκτικών και δικωκτικών αρχών όλου του νησιού.
- Αναδείχθηκε η διαφορετική τυπολογία και επίπτωση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην κοινωνία. Το περιβαλλοντικό έγκλημα απέκτησε όνομα και ταυτότητα, και όλο και περισσότεροι άνθρωποι εξοικειώθηκαν με αυτό.
- Εδραιώθηκε ανοιχτός διάλογος με τις κοινωνικές ομάδες που έρχονται αντιμέτωπες με τον τρόπο που αυτές συμπεριφέρονται / διαχειρίζονται τον περιβάλλοντα χώρο που δραστηριοποιούνται.
- Γνωστοποιήθηκε στο κοινό ότι υπάρχει νομοθεσία και δομές όπου μπορεί να απευθύνεται ο κάθε πολίτης.

In brief, the benefits arising from actions carried out in the course of project implementation can be appraised as follows:

- For the first ever time in the country's history, the scale of environmental crime was mapped on a pilot basis - on Crete - over the period from 2010 to 2020, by collating and processing over 1,500 officially recorded instances in the archives of the entire island's courts, agencies and monitoring and prosecuting authorities.
- The varying typology and impact of environmental offending on society was highlighted. Environmental crime got a name and an identity, becoming familiar to ever more people.
- An open dialogue was established with social groups, which came face to face with the way they behave and/or manage the area where they are active agents.
- The public was made aware that legislation and structures all citizens can turn to are in place.

- Έγινε κατανοητό σε μεγάλο τμήμα των τοπικών κοινωνιών ότι η περιβαλλοντική ευθύνη είναι δικαίωμα και υποχρέωση όλων των πολιτών.
- Δημιουργήθηκαν καινοτόμα εργαλεία για την υποστήριξη της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μακροπρόθεσμα σε όλη τη χώρα, αλλά και σε άλλες περιοχές της Ε.Ε.

- A significant part of local societies came to understand that environmental liability is every citizen's right and obligation.
- Innovative tools in support of environmental legislation implementation were created. In the long term, these could be used throughout the country, as well as in other areas of the EU.

Μέρος της βελτίωσης της κατάστασης σήμερα, μπορεί να αποδοθεί και στις δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE Natura Themis την περίοδο 2015-2021, ιδιαίτερα αυτές που αφορούν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φορέων, αρχών και κοινού, γεγονός που απορρέει και από τις έρευνες που αναφέρθηκαν στο Κεφάλαιο 3 της παρούσας αναφοράς.

Κλείνοντας, μέσω της υλοποίησης ενός έργου σαν το LIFE Natura Themis, η τοπική κοινωνία ήρθε σε επαφή και ενεπλάκη ενεργά με την έννοια της «περιβαλλοντικής ευθύνης». Έτσι ξαναδημιουργήθηκαν οι γέφυρες ανάμεσα στον πολίτη και την προστασία του αγαθού που αποκαλούμε «περιβάλλον».

Μελλοντικά δε, αν εφαρμοστεί αποτελεσματικά και ουσιαστικά η Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, μπορούμε να τολμήσουμε την πρόβλεψη πως οι απώλειες σε βάρος της βιοποικιλότητας και της άγριας ζωής, θα μειωθούν σημαντικά και γιατί όχι θα εκμηδενιστούν.

Part of the improvement in the situation today can be attributed to the activities implemented as part of the LIFE Natura Themis project from 2015 to 2021, particularly as regards informing agencies, authorities and the public and raising their awareness, as is evident from the surveys mentioned in Section 3 of this report.

In conclusion, by implementing a project such as LIFE Natura Themis, local society came into contact with the concept of “environmental liability” and became actively involved in it. In this way, bridges were rebuilt between citizens and conservation of the good we call “the environment”.

In the future, if the Environmental Liability Directive is effectively and properly implemented, we may dare to predict that biodiversity and wildlife losses will decrease significantly, possibly even becoming a thing of the past.

Περιβαλλοντικό έγκλημα είναι:

Κάθε πράξη που παραβιάζει την περιβαλλοντική νομοθεσία και βλάπτει σοβαρά ή θέτει σε κίνδυνο το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία θεωρείται περιβαλλοντικό έγκλημα.

Τα πλέον τεκμηριωμένα περιβαλλοντικά εγκλήματα είναι:

- η παράνομη εκπομπή ή απόρριψη ουσιών στον αέρα, το νερό ή το έδαφος
- το παράνομο εμπόριο ειδών άγριας ζωής
- η παράνομη μεταφορά ή απόρριψη αποβλήτων

Environmental crime is:

As an environmental crime considered any act that seriously harms or endangers the environment.

The environmental crimes most frequently described are:

- the illegal emissions or rejection of substances into the air, water or soil
- the illegal wildlife trade
- the illegal transport or waste disposal

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το Πράσινο Ταμείο
The project was co-financed by the financial instrument LIFE of the EC and the Green Fund

Έργο LIFE14 GIE/GR/000026 - LIFE Natura Themis

Πρωώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

LIFE14 GIE/GR/000026 - LIFE Natura Themis Project

Promoting awareness of wildlife crime prosecution and liability for biodiversity damage in NATURA 2000 areas in Crete

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
COORDINATING BENEFICIARY

ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
ASSOCIATED BENEFICIARIES

Heraklion Bar Association

MINISTRY OF ENVIRONMENT & ENERGY

Hellenic Society for the Protection of Nature

ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ
CO-FUNDERS

